

Adroddiad i'r	Cyngor Sir
Dyddiad y Cyfarfod	13 Hydref 2020
Awdur yr Adroddiad	Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu /Rhian Evans, Cydlynnydd Craffu
Cyflwynwyd gan	Y Cynghorydd Graham Timms (Cadeirydd y Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu)
Teitl	Adroddiad Blynyddol Pwyllgorau Craffu'r Cyngor 2019/2020

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Adroddiad Blynyddol y Pwyllgorau Craffu i'r Cyngor ar gyfer 2019/20.

2. Beth yw'r rheswm dros wneud yr adroddiad hwn?

- 2.1 I gyflwyno adroddiad blynyddol y Pwyllgorau Craffu i'r Cyngor ar eu gweithgareddau yn ystod 2019/20.
- 2.2 I gydymffurfio ag Adran 7.4.4 o Gyfansoddiad y Cyngor oedd yn nodi bod yn rhaid i Bwyllgorau Craffu adrodd yn flynyddol i'r Cyngor Llawn am eu gwaith gydag argymhellion ar gyfer eu rhaglenni gwaith at y dyfodol ac ar ddulliau gweithio diwygiedig os yw hynny'n briodol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Cyngor yn ystyried Adroddiad Blynyddol y Pwyllgorau Craffu ar gyfer 2019/20 ac yn rhoi sylwadau yn unol â hynny.

4. Manylion yr Adroddiad

- 4.1 Mae Cyfansoddiad Cyngor Sir Ddinbych yn gosod amod y bydd Pwyllgorau Craffu'r Awdurdod yn adrodd yn flynyddol ar eu gweithgareddau yn ystod y flwyddyn i'r Cyngor Sir.
- 4.2 Mae Adroddiad Blynyddol eleni wedi'i atodi fel Atodiad 1. Mae'n rhoi cyflwyniad byr i'r darllenwr ynghylch beth yw craffu a sut mae craffu'n gweithredu, ochr yn ochr â throsolwg o'r gwaith y mae pwyllgorau a'u haelodau wedi'i wneud yn ystod y flwyddyn. Mae hefyd yn cynnwys gwybodaeth am sut y gall preswylwyr gyfranogi a chyfrannu at y broses craffu. Ar ôl cael cymeradwyaeth, caiff yr adroddiad ei gyfieithu a bydd ar gael ar wefan y Cyngor.
- 4.3 Mae'r adroddiad yn amlinellu rôl bwysig y Pwyllgor Craffu i gefnogi gwaith y Cyngor i ddarparu ei flaenoriaethau corfforaethol a'r Cynllun Corfforaethol, gan gynnwys monitro rheolaidd o ddarpariaeth y Cynllun.
- 4.4 Yn ystod 2019/20, mae'r Pwyllgor Craffu wedi cynnal cymysgedd o waith craffu cyn gwneud penderfyniadau, ac ar ôl eu gwneud, gyda phwyllgorau unigol yn canolbwyntio eu gwaith ar nifer o feysydd penodol, fel perfformiad corfforaethol, effeithiolrwydd trefniadau partneriaeth wrth ddarparu gwasanaethau, a budd cymunedol ac economaidd. Mae modd dod o hyd i'r pynciau sydd wedi'u harchwilio gan y Pwyllgor Craffu yn yr adrannau ar y pwyllgorau unigol yn yr adroddiad sy'n amgaeedig. Mae'r adroddiad hefyd yn darparu trosolwg o waith y Pwyllgor Craffu i gefnogi darpariaeth blaenoriaethau corfforaethol y Cyngor ac, yn y pendraw, gwireddu ei Gynllun Corfforaethol. Mae'r Pwyllgor Craffu wedi cymryd rhan mewn ymarferion ymgynghori a gwahoddwyd nifer o sefydliadau allanol neu bartner i gyfarfod gyda phwyllgorau i drafod meysydd o ddiddordeb neu bryder cyffredin.
- 4.5 Mae ymgysylltu â'r cyhoedd ac annog preswylwyr i ryngweithio â Chraffu'n parhau i fod yn her i Sir Ddinbych, fel mannau eraill yng Nghymru. Fodd bynnag, derbyniwyd dau gais gan breswylwyr neu sefydliadau allanol yn awgrymu pynciau a allai elwa o sylw'r Pwyllgor Craffu, ac mae'r ddau ohonynt wedi'u nodi yn yr adroddiad. Gwnaethpwyd y ceisiadau hyn yn defnyddio'r 'Ffurflen Cais Craffu' sydd ar gael ar wefan y Cyngor ac mae copi wedi'i gynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol. Bydd y Pwyllgor Craffu yn parhau â'r drefn hon o annog y cyhoedd i awgrymu meysydd neu wasanaethau a allai elwa o ystyriaeth y Pwyllgor Craffu.

4.6 Er y gall annog preswylwyr i gymryd rhan yng ngweithrediadau craffu'n rheolaidd fod yn anodd iawn, os oes pwnc dadleuol neu er budd y cyhoedd lleol ar raglen y pwyllgor craffu, mae'r cyhoedd yn fwy na bodlon i ymgysylltu â chraffu a mynychu cyfarfodydd. Yn 2019/20 bu i'r Cyngor gyflwyno safleoedd arfaethedig fel lleoliadau posibl i'w datblygu'n safle tramwy ar gyfer y gymuned sipsiwn a theithwyr i'w cynnwys yn y Cynllun Datblygu Lleol newydd. Denodd y rhain ddiddordeb y cyhoedd a gwrthwynebiad. Roedd nifer fawr yn bresennol yn y cyfarfod i drafod y mater a rhoddwyd cyfle i'r cyhoedd annerch y Pwyllgor.

4.7 Wrth ystyried cais i'w graffu, boed y cais gan gynghorydd, swyddog neu aelod o'r cyhoedd, bydd y Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu yn defnyddio'r meini prawf canlynol i bennu os yw'r eitem yn haeddu cael ei graffu:

- a yw'n fater o ddiddordeb i'r cyhoedd?
- oes gan Graffu'r gallu i ddylanwadu neu newid pethau?
- ydi'r gwaith yn gysylltiedig â gwasanaeth sy'n tanberfformio?
- ydi'r mater yn effeithio ar nifer fawr o breswylwyr neu ardal ddaearyddol fawr?
- oes unrhyw un arall yn edrych arno?

Mae'r adroddiad ynghlwm yn cynnwys enghraifft o'r broses uchod, sydd yn cynnwys llwybrau amgen a awgrymir i ystyried pwnc os yw'r Grŵp yn penderfynu nad yw'n addas i gael ei archwilio gan y pwyllgor craffu.

4.8 Yn yr adroddiad sydd ynghlwm mae gwybodaeth am waith Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu Cynghorau Conwy a Sir Ddinbych a sefydlwyd i archwilio gwaith Bwrdd y Gwasanaethau Cyhoeddus Conwy a Sir Ddinbych, yn ogystal â diweddariad ar waith y gweithgorau / grwpiau tasg a gorffen amrywiol sy'n gweithredu o dan nawdd Pwyllgorau Craffu Sir Ddinbych.

4.9 Mae'r pwyllgorau craffu wedi parhau â'r arfer o wahodd sefydliadau partner a chyrrff sector cyhoeddus eraill i'w cyfarfod i archwilio sut y gellir gwella gwasanaethau a chanlyniadau i breswylwyr drwy waith partneriaeth effeithiol. Yn ystod y flwyddyn mae cynrychiolwyr o Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru, Cyfoeth Naturiol Cymru ac Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru wedi mynychu cyfarfodydd y Pwyllgor Craffu ar gyfer trafodaethau amrywiol.

4.10 Bu i bandemig COVID-19 a'r cyfyngiadau a roddwyd ar unigolion effeithio ar waith y Pwyllgor Craffu yn ystod diwedd blwyddyn y cyngor 2019/20 a blwyddyn y cyngor 2020/21, gyda chyfarfodydd yn cael eu canslo a phenderfyniadau, nad oeddent yn rhai brys, yn cael eu gohirio. Bydd busnes y Pwyllgor Craffu yn ailddechrau yn ystod yr hydref 2020 drwy archwilio cynlluniau adfer COVID-19 holl wasanaethau'r Cyngor. Bydd hyn yn galluogi pwyllgorau i siapio eu rhaglenni gwaith yn y dyfodol drwy gynnwys cydbwysedd priodol o waith adfer ar ôl y pandemig a'r gwersi a ddysgwyd ar gyfer argyfyngau yn y dyfodol, gyda phynciau perthnasol a ohiriwyd o'r cyfarfodydd hynny a gafodd eu canslo.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Bydd craffu effeithiol yn gymorth i'r Cyngor gyflawni ei flaenoriaethau corfforaethol yn unol ag anghenion cymunedau a dymuniadau trigolion ac o fewn y gyllideb.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1 Mae cyhoeddi'r Adroddiad Blynyddol yn rhan o'r gwaith rheolaidd o anfon adroddiadau pwyllgorau at gynghorwyr sir ac eraill, felly nid oes costau ychwanegol ynghlwm â'i gyhoeddi. Ar ôl cael cymeradwyaeth, caiff yr Adroddiad Blynyddol ei gyfieithu a bydd ar gael ar fewnrwyd a gwefan y Cyngor.

6.2 Telir unrhyw gostau mewn perthynas â gwaith y grwpiau tasg a gorffen o fewn y cyllidebau presennol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

Nid oes angen Asesiad o Effaith ar Les gan nad yw'r adroddiad hwn yn ceisio unrhyw benderfyniad na newid i bolisi. Mae'r Adroddiad Blynyddol yn cael ei gyflwyno er mwyn rhoi gwybod i gynghorwyr a thrigolion am waith y Pwyllgorau Craffu yn ystod y deuddeng mis blaenorol yn unig ac fel modd o amlinellu meysydd gwaith posib' yn y dyfodol.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

Mae aelodau'r Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu wedi bod yn ymwneud â drafftio'r Adroddiad Blynyddol ac ymgynghorwyd â nhw ar ei gynnwys.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol yn codi'n uniongyrchol o'r adroddiad hwn. Fel y nodwyd ym mharagraff 6 uchod, bydd unrhyw gostau sy'n berthnasol i gynhyrchu'r Adroddiad yn cael ei gynnwys o fewn cyllidebau bresennol, fel y bydd unrhyw gostau sy'n codi wrth sefydlu grwpiau tasg a gorffen.

10. Pa risgiau sydd yna ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Nid oes unrhyw risgiau wedi'u canfod ynghlwm ag ystyried Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae Adran 7.4.4 yng Nghyfansoddiad y Cyngor yn datgan ei bod yn rhaid i Bwyllgorau Archwilio'r Cyngor adrodd yn flynyddol i'r Cyngor llawn am eu gwaith gydag argymhellion ar gyfer eu rhaglenni gwaith at y dyfodol ac ar ddulliau gweithio diwygiedig os yw hynny'n briodol.